

**ТЕМА 5. Запобігання, реагування
на надзвичайні ситуації та
ліквідація їх наслідків.**

Навчальна мета:

- ознайомити учнів з основами захисту населення в умовах надзвичайних ситуацій;
- ознайомити учнів з системою захисних споруд;
- розвивати вміння учнів діяти в екстремальних умовах надзвичайних ситуацій;
- виховувати в учнів культуру безпеки життєдіяльності та почуття необхідності надання допомоги оточуючим людям

План:

1 **Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій.**

2 **Укриття найпростішого типу.**

3 **Протирадіаційні укриття.**

4 **Сховища.**

5 **Правила перебування у захисній споруді.**

6 **Розосередження працівників та евакуація населення.**

7 **Оповіщення та дії громадян під час надзвичайних ситуацій.**

ФУНКЦІОНУВАННЯ ЄДИНОЇ ДЕРЖАВНОЇ СИСТЕМИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Режими функціонування єдиної державної системи цивільного захисту

Єдина державна система залежно від масштабів і особливостей надзвичайної ситуації, що прогнозується або виникла, функціонує у режимах:

- 1) повсякденного функціонування;
- 2) підвищеної готовності;
- 3) надзвичайної ситуації;
- 4) надзвичайного стану.

РЕЖИМ ПОВСЯКДЕННОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ

Режим повсякденного функціонування єдиної державної системи цивільного захисту встановлюється за умов нормальної виробничо-промислової, радіаційної, хімічної, сейсмічної, гідрогеологічної, гідрометеорологічної, техногенної та пожежної обстановки та за відсутності епідемій, епізоотій, епіфітотій.

РЕЖИМ ПІДВИЩЕНОЇ ГОТОВНОСТІ

У разі загрози виникнення надзвичайної ситуації за рішенням відповідно Кабінету Міністрів України, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської чи Севастопольської міських державних адміністрацій для єдиної державної системи цивільного захисту у повному обсязі або частково для окремих її територіальних підсистем тимчасово встановлюється режим підвищеної готовності.

РЕЖИМ НАДЗВИЧАЙНОЇ СИТУАЦІЇ

У разі виникнення надзвичайної ситуації за рішенням відповідно Кабінету Міністрів України, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської чи Севастопольської міських державних адміністрацій для єдиної державної системи цивільного захисту у повному обсязі або частково для окремих її територіальних підсистем тимчасово встановлюється режим надзвичайної ситуації.

РЕЖИМ НАДЗВИЧАЙНОГО СТАНУ

Режим надзвичайного стану для єдиної державної системи цивільного захисту у повному обсязі або частково для окремих її територіальних підсистем тимчасово встановлюється у межах території, на якій введено правовий режим надзвичайного стану відповідно до Закону України "Про правовий режим надзвичайного стану".

ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ ГРОМАДЯН У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Громадяни України мають право на:

- 1) отримання інформації про надзвичайні ситуації або небезпечні події, що виникли або можуть виникнути, у тому числі в доступній для осіб з вадами зору та слуху формі;
- 2) забезпечення засобами колективного та індивідуального захисту та їх використання;
- 3) звернення до органів державної влади та органів місцевого самоврядування з питань захисту від надзвичайних ситуацій;
- 4) участь у роботах із запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій у складі добровільних формувань цивільного захисту;
- 5) отримання заробітної плати за роботу з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації у разі залучення до таких робіт згідно з трудовими договорами;
- 6) соціальний захист та відшкодування відповідно до законодавства шкоди, заподіяної їхньому життю, здоров'ю та майну внаслідок надзвичайних ситуацій або проведення робіт із запобігання та ліквідації наслідків;
- 7) медичну допомогу, соціально-психологічну підтримку та медико-психологічну реабілітацію у разі отримання фізичних і психологічних травм.

ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ ГРОМАДЯН У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Громадяни України зобов'язані:

- 1) дотримуватися правил поведінки, безпеки та дій у надзвичайних ситуаціях;
- 2) дотримуватися заходів безпеки у побуті та повсякденній трудовій діяльності, не допускати порушень виробничої і технологічної дисципліни, вимог екологічної безпеки, охорони праці, що можуть призвести до надзвичайної ситуації;
- 3) вивчати способи захисту від надзвичайних ситуацій та дій у разі їх виникнення, надання домедичної допомоги постраждалим, правила користування засобами захисту;
- 4) повідомляти службі екстреної допомоги населенню про виникнення надзвичайних ситуацій;
- 5) у разі виникнення надзвичайної ситуації до прибуття аварійно-рятувальних підрозділів вживати заходів для рятування населення і майна;
- 6) дотримуватися протиепідемічного, протиепізоотичного та протиепіфітотичного режимів, режимів радіаційного захисту;
- 7) виконувати правила пожежної безпеки, забезпечувати будівлі, які їм належать на праві приватної власності, первинними засобами пожежогасіння, навчати дітей обережному поводженню з вогнем.

ОПОВІЩЕННЯ ПРО ЗАГРОЗУ АБО ВИНИКНЕННЯ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

Оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій полягає у своєчасному доведенні такої інформації до органів управління цивільного захисту, сил цивільного захисту, суб'єктів господарювання та населення.

ОПОВІЩЕННЯ ПРО ЗАГРОЗУ АБО ВИНИКНЕННЯ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ ЗАБЕЗПЕЧУЄТЬСЯ ШЛЯХОМ:

- 1) функціонування загальнодержавної, територіальних, місцевих автоматизованих систем централізованого оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій, спеціальних, локальних та об'єктових систем оповіщення;**
- 2) централізованого використання телекомунікаційних мереж загального користування, у тому числі мобільного (рухомого) зв'язку, відомчих телекомунікаційних мереж і телекомунікаційних мереж суб'єктів господарювання в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, а також мереж загальнонаціонального, регіонального та місцевого радіомовлення і телебачення та інших технічних засобів передавання (відображення) інформації;**
- 3) автоматизації процесу передачі сигналів і повідомлень про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій;**
- 4) функціонування на об'єктах підвищеної небезпеки автоматизованих систем раннього виявлення надзвичайних ситуацій та оповіщення;**
- 5) організаційно-технічної інтеграції різних систем централізованого оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій та автоматизованих систем раннього виявлення надзвичайних ситуацій та оповіщення;**
- 6) функціонування в населених пунктах, а також місцях масового перебування людей сигнально-гучномовних пристроїв та електронних інформаційних табло для передачі інформації з питань цивільного захисту.**

ІНФОРМУВАННЯ У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

- 1. Інформацію з питань цивільного захисту становлять відомості про надзвичайні ситуації, що прогнозуються або виникли, з визначенням їх класифікації, меж поширення і наслідків, а також про способи та методи захисту від них.**
- 2. Органи управління цивільного захисту зобов'язані надавати населенню через засоби масової інформації оперативну та достовірну інформацію, зазначену в частині першій цієї статті, а також про свою діяльність з питань цивільного захисту, у тому числі в доступній для осіб з вадами зору та слуху формі.**
- 3. Інформація має містити дані про суб'єкт, який її надає, та сферу його діяльності, про природу можливого ризику під час аварій, включаючи вплив на людей та навколишнє природне середовище, про спосіб інформування населення у разі загрози або виникнення аварії та поведінку, якої слід дотримуватися.**
- 4. Оприлюднення інформації про наслідки надзвичайної ситуації здійснюється відповідно до законодавства про інформацію.**

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ЗАХОДІВ У СФЕРІ ЦЗ

Запобігання надзвичайним ситуаціям

Убезпечення персоналу від надзвичайних ситуацій

Підвищення стійкості роботи об'єктів і підготування територій

Ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій

Плануються та проводяться у комплексі три основні заходи захисту населення

Укриття населення в захисних спорудах цивільного захисту

Розосередження працівників організацій, які продовжують свою діяльність у містах, а також евакуація з цих міст населення

Використання населенням засобів індивідуального захисту і медичних засобів

Проводяться навчання населення, оповіщення та інформування, радіаційна, хімічна та біологічна розвідка, профілактичні, протипожежні, протиепідемічні заходи, аварійно-рятувальні роботи, санітарна обробка, знезаражування

КЛАСИФІКАЦІЯ ЗАХИСНИХ СПОРУД ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

**за
призначенням**

- захист населення;
- розміщення органів управління:
командного пункту,
пункту управління,
вузла зв'язку
- розміщення медичних закладів

**за місцем
знаходження**

- вбудовані;
- відокремлені;
- метрополітен;
- у гірських виробках

**за терміном
будівництва**

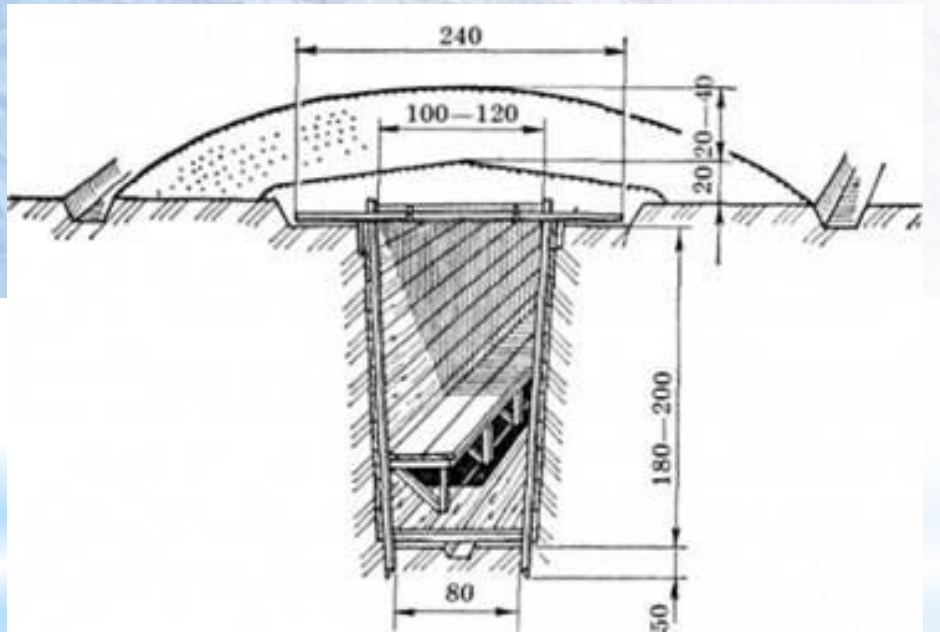
- зведені завчасно;
- швидко зведені

**за захисними
властивостями**

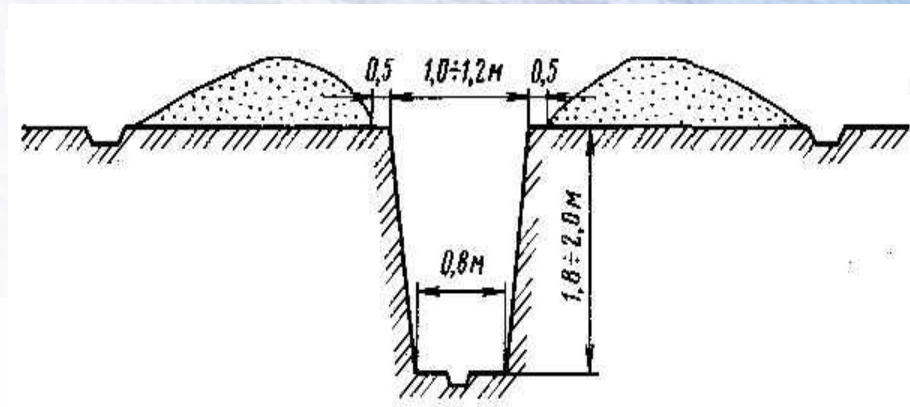
- найпростіші укриття:
щілини відкриті і
перекриті
- протирадіаційні
укриття (ПРУ);
- сховища

НАЙПРОСТІШІ УКРИТТЯ

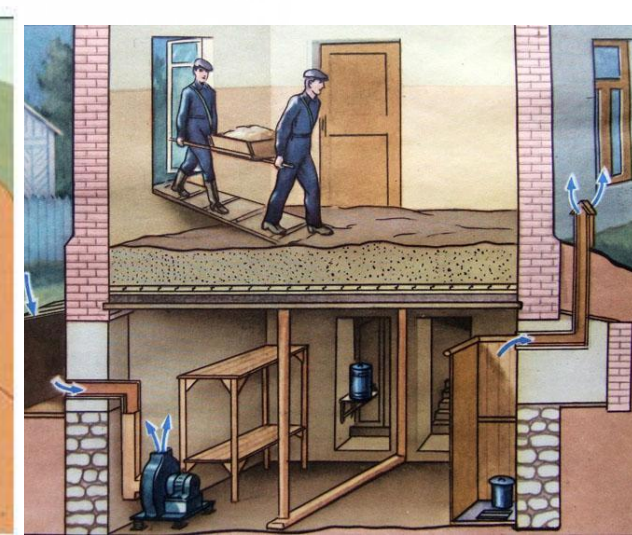
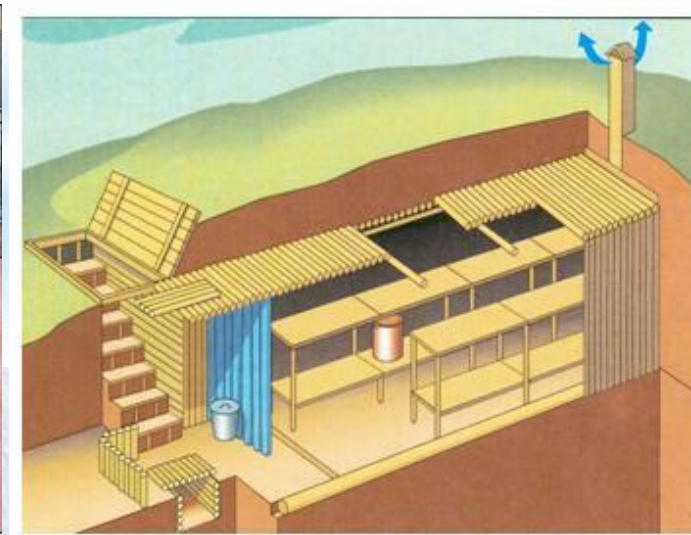
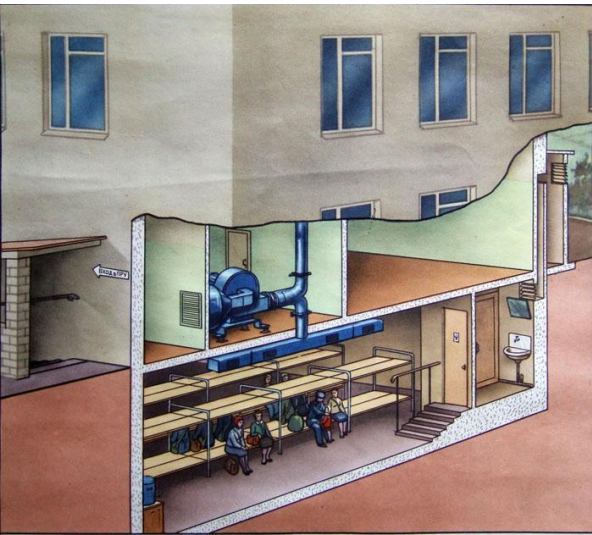
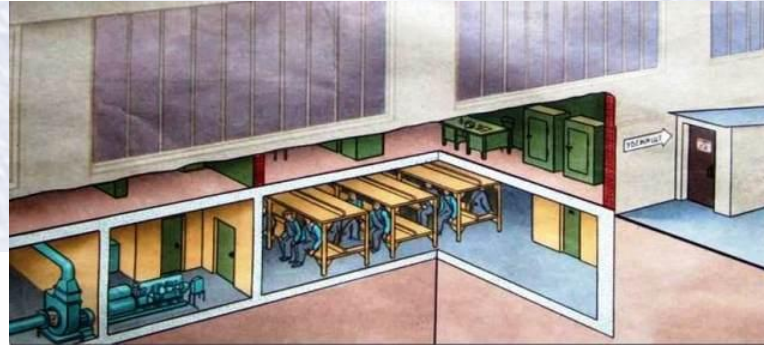
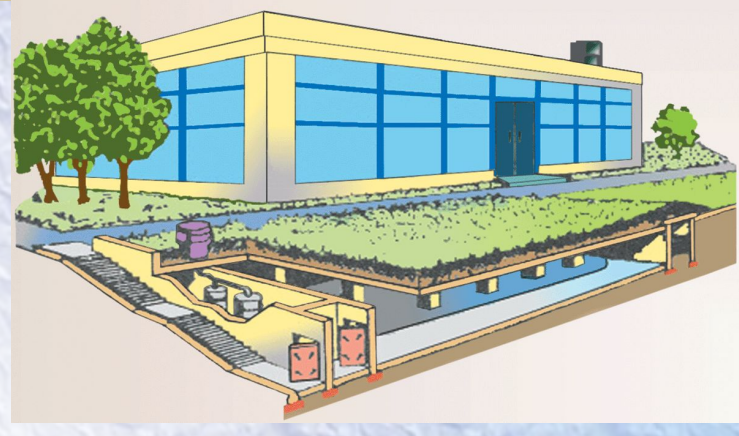
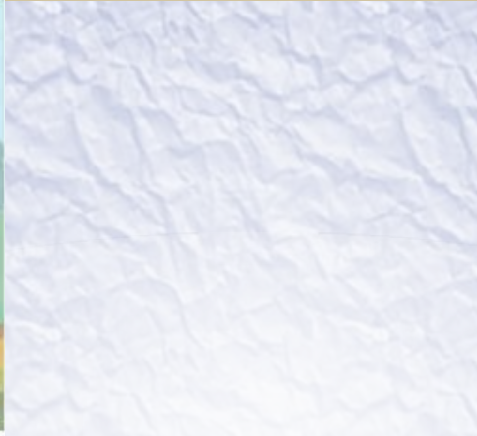
Перекрита щілина

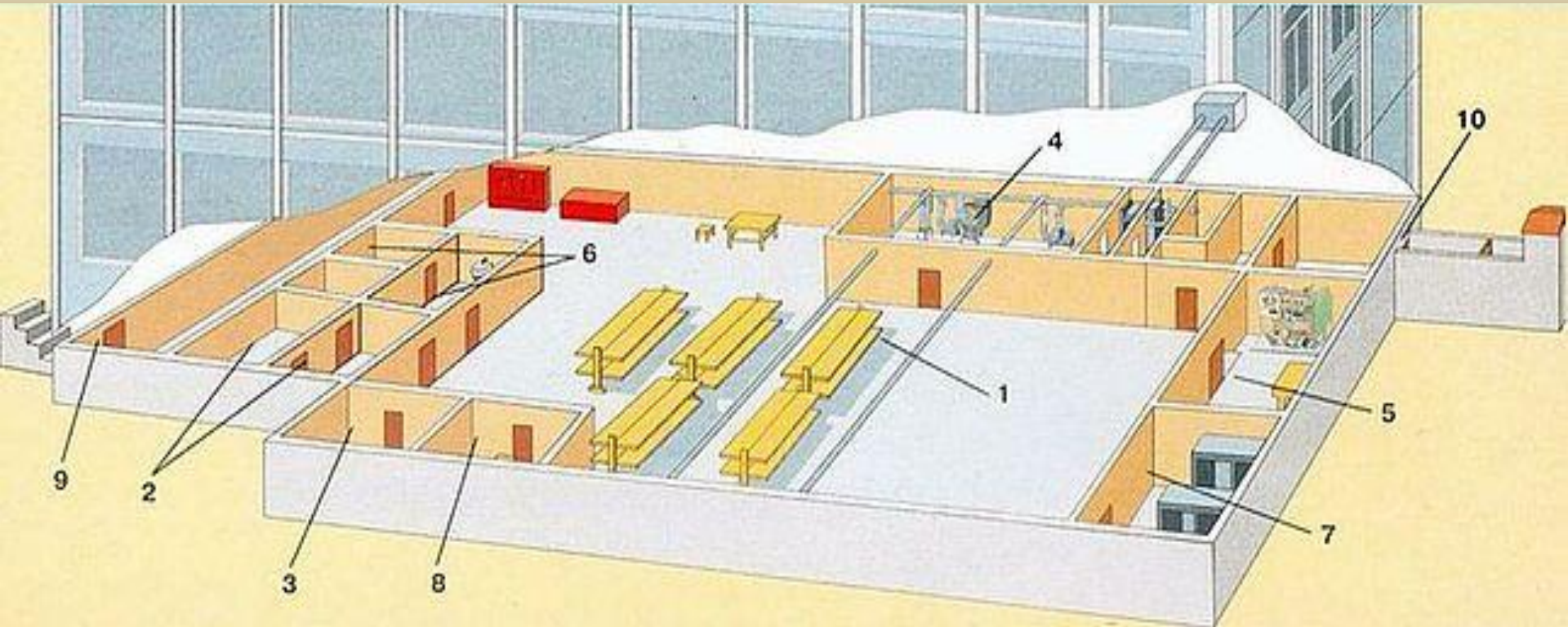
Відкрита щілина

ПРОТИРАДІАЦІЙНІ УКРИТТЯ

СХОВИЩЕ

- 1 — приміщення для укриття людей;
- 2 — пункт управління;
- 3 — медичний пункт (може не влаштовуватися);
- 4 — фільтровентиляційна камера;
- 5 — приміщення дизельної електростанції;
- 6 — санітарний вузол;
- 7 — приміщення для ПММ і електрощитова;
- 8 — приміщення для продовольства (може не влаштовуватися);
- 9 — вхід з тамбуром;
- 10 — аварійний вихід з тамбуром.

Історія сховище-укриттєвих споруд м. Києва

Он-лайн карта сховищ цивільного захисту м. Києва

Правила перебування у захисній споруді

ЕВАКУАЦІЯ НАСЕЛЕННЯ

ЗБІРНИЙ ЕВАКУАЦІЙНИЙ ПУНКТ

ПЛАН-СХЕМА збірного евакуаційного пункту № 4

ПРИЙОМНИЙ ЕВАКУАЦІЙНИЙ ПУНКТ

Засідання прийомної евакуаційної комісії

ОПОВІЩЕННЯ НАСЕЛЕННЯ

ІНФОРМАЦІЯ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРО НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ

"УВАГА! УВАГА! ГОВОРІТЬ УПРАВЛІННЯ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ...ОБЛАСТІ"

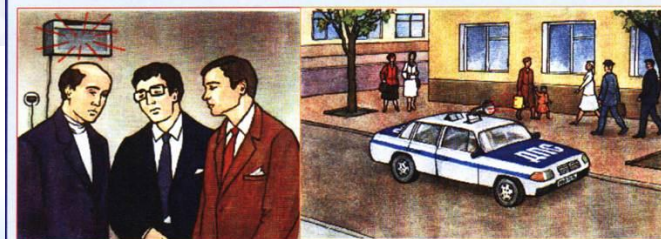
НА КОЖНИЙ ВИПАДОК НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ ОРГАНАМИ УПРАВЛІННЯ З ПИТАНЬ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ РОЗРОБЛЯЮТЬСЯ ВАРИАНТИ ТЕКСТОВИХ ПОВІДОМЛЕНЬ, ЯКІ ВРАХОВУЮТЬ МІСЦЕВІ УМОВИ. ЗАЗДАЛЕГДЬ ПРОГНОЗУЮТЬ ЯК МОЖЛИВЕ СТИХІЙНЕ ЛИХО, ТАК І НАЙБІЛЬШ МОЖЛИВІ АВАРІЇ І КАТАСТРОФИ. НАДАТІ, ВИХОДЯЧИ ІЗ ДІЙСНИЙ УМОВ, ТІЛЬКИ КОРЕГУЮТЬ ЇХ.

Щоб привернути увагу населення вмикають, (протягом не більше трьох хвилин) сирени, гудки підприємств та деякі інші (попередньо визначені) сигнальні засоби – це означає передачу попереджувального сигналу **"УВАГА ВСІМ"**, а потім передається повідомлення про надзвичайну ситуацію, що склалася на визначеній території та вказівки щодо дій у надзвичайних ситуаціях.

СИГНАЛИ ОПОВІЩЕННЯ ЦИВІЛЬНОЇ ОБОРОНИ В ВОЄННИЙ ЧАС:

СИГНАЛ "УВАГА ВСІМ" МАЄ НАСТУПНІ ВИДИ ІНФОРМАЦІЇ:

1. ПОВІТРЯНА НЕБЕЗПЕКА.	3. ЗАГРОЗА ХІМІЧНОГО ЗАРАЖЕННЯ.
2. ЗАКІНЧЕННЯ ПОВІТРЯНОЇ НЕБЕЗПЕКИ.	4. ЗАГРОЗА РАДІОАКТИВНОГО ЗАРАЖЕННЯ.

ЗАВІВАННЯ СИРЕН ОЗНАЧАЄ СИГНАЛ

"УВАГА ВСІМ!"

**ПОЧУВШИ ЗВУКИ СИРЕНИ,
НЕОБХІДНО:**

1. Відразу включити телевізор, радіоприймач, репродуктор радіотрансляції.
2. Уважно вислухати термінове повідомлення про обстановку, що склалася і порядок дій.
3. Тримати всі ці засоби постійно включеними на протязі всього терміну ліквідації аварій, катастроф чи стихійних лих.